

СЕКУНДАРНИ ЖЕНСКИ АНТРОПОНИМИ НА ПОДРУЧЈУ ИСТОЧНЕ И СТАРЕ ХЕРЦЕГОВИНЕ*

0.1. Секундарни женски антропоними које жене добијају последије удаје могу се подијелити на три основне групе: 1^о антропоними настали од дјевојачког презимена; 2^о антропоними настали од имена мјеста из кога жена потиче или ширег географског подручја у коме се налази женино родно мјесто; 3^о антропоними настали према мужевом имену.

0.2. Секундарни женски антропоними на подручју Херцеговине нису били предмет специјалног истраживања. Посветио им је пажњу, сасвим узгредно Ристо Милићевић у чланку *Необична херцеговачка презимена* (Расковник, београд, 1998, XXXIV, бр. 91-92, 59-67).

1^о О секундарним женским антропонимима које жена добија последије удаје насталим од дјевојачког презимена аутор тог чланка каже: „Карактеристично је да у херцеговачким селима удате жене често називају по *дјевојачком презимену*. По презимену Рашевић зову је *Рашиша*, од Колака је *Колакуша*, од Лончара – *Лончаруша*, од Мискина – *Мискинуша*, од Врећа – *Врећинуша*, од Пикића – *Пикуша*, од Ђуртовића – *Ђуртуша*, од Наранчића – *Наранчуша*, од Геруна – *Герунуша*, од Куљака – *Куљкуша*..“ (с. 67).

2^о О секундарним женским антропонимима које жена добија последије удаје насталим од имена мјеста из којег жена потиче или ширег географског подручја у коме се налази женино родно мјесто Милићевић каже: „Такође је уобичајено да се жена назива и по *мјесту или крају* одакле је. По селу Добромани зове се

* Рад је урађен у коауторству са Радмилом Маројевићем и под истим насловом са акцентованим примјерима објављен у часопису *Српски језик*, бр. 6/1-2, година VI, Београд 2001.

Доброманка, Из Калађурђевића је *Калађурка*, из Месара – *Месарка*, из Ораха – *Орашка*, из Ускопља – *Ускопаљка*, из Јасенице – *Јасеничка*, а из Коштриковца – *Коштрикуша*. Жене из предејла Загоре зову *Загорка*, из Дабра је *Дабарка*, из Гацка – *Гатачка*, из Невесиња – *Невесињка*, из Стоца – *Сточанка*, из Мостара – *Мостарка*, из Требиња – *требињка*“ (с. 67).

3^о О секундарним женским антропонимима које жена добија послѣје удаје насталим према мужевом имену Милићевић каже: „Врло је чест случај да се удате жене називају и по имену мужа: *Лучиница*, *Симовица*, *Јововица*, *Илиница*, *Ристовица*, *Перовица*, *Тодовица*, *крстовица*, *Николиница*, *Жарковица*... Дакле, најчешћи додатак имену супруге је *-овица*, *-иница*“ (с. 67).

1. Женски антропоними настали од дјевојачког презимена даље се могу подијелити у три подгрупе с обзиром на начин њиховог грађења. Највећи број женских антропонима о којима је овдје ријеч настао је помоћу суфикса - *уша* од пуне (види т. 1.1) или скраћене (види т. 1.2.) основе дјевојачког презимена, при чему презиме није етнотимског поријекла. Мањи број женских антропонима наведеног типа настао је помоћу суфикса *-куша* од скраћене основе дјевојачког презимена етнотимског поријекла (види т. 1.3.)

1.1. Женски антропоними настали од пуне основе дјевојачког презимена неетнотимског поријекла помоћу суфикса – *уша* посвједочени су бројним примјерима:

Аврам + *-уша* → *Аврамуша*
Бугар +- *уша* → *Бугаруша*
Влашки + *-уша* → *Влашкуша*
Гарић +- *уша* → *Гарићуша*
Дракул +- *уша* → *Дракулуша*
Бого + *-уша* → *Богуша*
Ждрале +- *уша* → *Ждралуша*
Жмукић + *-уша* → *Жмукићуша*

Елез + -уша → Елезуша
Кларић + -уша → Кларићуша
Ковач +- уша → Ковачуша
Лучић + -уша → Лучићуша
Маџан +- уша → Маџануша

Ного + -уша → Ногуша
Пржуљ +- уша → пржуљуша
Пророк + -уша → Пророкуша
Пухал-о (>Пуал-о)+-уша → Пухалуша (>Пуалуша)
Симић + -уша → Симићуша
Сушић + -уша → Сушићуша
Станић + -уша → Станићуша
Тадић + -уша → Тадићуша

У неким случајевима секундарни женски антропоними наведеног типа настали помоћу суфикса *-уша* могу бити хомоними: антропоним *Ковачуша'* настао је од пуне основе дјевојачког презимена *Ковач*, а антропоним *Ковачуша''* настао је од окрњене основе дјевојачког презимена *Ковачевић* (види т. 1.2.):

Ковач + -уша → Ковачуша'
Ковач – евић + -уша → Ковачуша''

1.2. Женски антропоними настали од скраћене основе дјевојачког презимена неетнонимског поријекла помоћу суфикса *-уша* такође су посвједочени бројним примјерима:

Велетић + -уша → Велетуша
Видаковић + уша → Видакуша
Вуковић + -уша → Вукуша
Говедар-ица + -уша → Говедаруша
Голуб-овић + -уша → Голубуша
Драшк-овић + -уша → Драшкуша
Јегд-ић + -уша → Јегдуша

Зелен-овић + -уша → Зеленуша
Ковач-евић + -уша → Ковачуша
Кујач-ић + -уша → Кујачуша
Лал-овић + -уша → Лалуша
Манд-ић + -уша → Мандуша
Милет-ић + -уша → Милетуша
Павл-овић + -уша → Павлуша
Рад-овић + -уша → Радуша
Ђеран-ић + -уша → Ђерануша

1.3. Женски антропоними настали од скраћене основе дјевојачког презимена етнонимског поријекла помоћу суфикса –*куша* посвједочени су нешто мањим бројем примјера:

Галин-ац + -куша → Галинкуша
Крнојел-ац + -куша → Крнојелкуша
Попов-ић + -куша → Поповкуша
Вишњев-ац + -куша → Вишњевкуша

2. Женски антропоними настали од имена мјеста из којег жена потиче (или ширег географског подручја у коме се налази женино родно мјесто) даље се могу подијелити у четири подгрупе с обзиром на начин њиховог грађења. Један број женских антропонима о којима је овдје ријеч настао је помоћу суфикса *-ка* од пуне (види т. 2.1.) или скраћене (види т. 2.2.) основе топонима. Неки женски антропоними наведеног типа настали су помоћу суфикса *-куша* од пуне (види т. 2.3.) или скраћене (види т. 2.4.) основе топонима.

2.1. Женски антропоними настали од имена мјеста из којег жена потиче (или ширег географског подручја у коме се налази женино родно мјесто) помоћу суфикса *-ка* од пуне основе топонима:

Невесињ-е + -ка → Невесињка
Пољ-е + -ка → Пољка

Босн-а < *Bosъna: (*Босан-*) + -ка → *Босанка*

У неким случајевима остварују се фонетске промјене, па суфиксална изведеница на -ка добија измијењен лик творбене базе:

Блац-а (ген. *Блац-а*, дат. *Блац-ама*) < *Blatъsa: (*Блатач-*) + -ка → *Блатачка*

Гацк-о (*Гатач-*) + -ка → *Гатачка*

Сијерч-а (*Щ'ерач*) + -ка → *Щ'ерачка*

У неким примјерима остварује се перинтеграција, па суфикс -ка са претходним суфиксним елементом образује суфикс -дериват -*јка и -*јанка/-анка.

Роман-и + -*јка → *Ромањка*

Кут-а + -*јанка → *Кућанка*

Србиј-а + -анка → *Србијанка*

2.2. Женски антропоними настали од имена мјеста из кога жена потиче (или ширег географског подручја у коме се налази женино родно мјесто) помоћу суфикса -ка од скраћене основе топонима:

Ерцегов-ина + ка → *Ерцеговка*

Загор-је + -ка → *Загорка*

Мосоров-ићи + -ка → *Мосоровка*

Подрин-је (*Подриње*) + -ка → *Дрињка*

2.3. Женски антропоними настали од имена мјеста из којег жена потиче (или ширег географског подручја у коме се налази женино родно мјесто) помоћу суфикса -куша од пуне основе топонима:

Влахолј-е (>*Влаоље*) + -куша → *Влахолкуша* (> *Влаолкушиа*)

Јажих-и + -куша → *Јажихкуша*

Шивол-и + -куша → *Шиволкуша*

2.4. Женски антропоними настали од имена мјеста из којег жена потиче (или ширег географског подручја у коме се налази женино родно мјесто) помоћу суфикса –куша од скраћене основе антропонима:

Миљев-ина + -куша → Миљевкуша
Радатов-ина + -куша → Радатовкуша

3. Секундарни женски антропоними имају и облик имена по мужу. Они се изводе помоћу суфикса *-ица* од основе посесива (присвојног придјева) од мужевог личног имена. Дијеле се на два творбена типа према форманту за творбу посесива.

3.1. Секундарни женски антропоними (имена по мужу) изводе се помоћу суфикса *-ица* од основе посесива (присвојног придјева) на *-ов* од мужевог личног имена. Мушко лично име од кога је изведен посесив припада првој деклинацији (стара основа на *о). Према творбеној бази посесива разликују се три творбена типа:

а) мужево лично име има нулти наставак у номинативу:

Душан + -ов → посесив Душанов + -ица → име по мужу
Душановица
Милан + -ов/-ев → посесив Миланов + -ица → име по мужу
Милановица
Стеван + -ов → посесив Стеванов + -ица → име по мужу
Стевановица

б) мужево лично име има наставак *-о* у номинативу:

Драг-о + -ов → посесив Драгов + -ица → име по мужу
Драговица
Крст-о + -ов → посесив Крстов + -ица → име по мужу →
крстовица
Нов-о + -ов → посесив Новов + -ица → име по мужу
Нововица

Рајк-о + -ов → посесив *Рајков + -ица* име по мужу
Рајковица
Рист-о + -ов → посесив *Ристов + -ица* име по мужу
Ристовица
Светк-о + -ов → посесив *Светков + -ица* име по мужу
Светковица

в) мужево лично име има наставак *-е* у номинативу:

Влад-е + -ов → посесив *Владов + -ица* име по мужу
Владовица
Мил-е + -ов → посесив *Милов + -ица* име по мужу *Миловица*
Павл-е + -ов → посесив *Павлов + -ица* име по мужу
Павловица
Рад-е + -ов → посесив *Радов + -ица* име по мужу *Радовица*
Драгој-е + -ов → посесив *Драгојев + -ица* име по мужу
Драгојевица
Милој-е + -ов → посесив *Милојев + -ица* име по мужу
Милојевица
Радој-е + -ов → посесив *Радојев + -ица* име по мужу
Радојевица
Спасој-е + -ев → посесив *Спасојев + -ица* име по мужу
Спасојевица
Станој-е + -ев → посесив *Станојев + -ица* име по мужу
Станојевица

3.2. Секундарни женски антропоними (имена по мужу) изведена помоћу суфикса *-ица* од основе посесива (присвојног придјева) на *-ин* од мужевог личног имена. Мушко лично име од кога је изведен посесив припада другој деклинацији (стара основа ма *а):

Алекс-а + -ин → посесив *Алексин + -ица* → име по мужу
Алексиница

Андриј-а + -ин → посесив Андријин (> Андри'ин > Андрин) + -ица име по мужу Андријиница (> Андри'иница > Андриница)

Немањ-а + -ин → посесив Немањин + -ица → име по мужу Немањиница

Никол-а + -ин → посесив Николин + -ица → име по мужу Николиница

Тадиј-а + -ин → посесив Тадијин (> Тади'ин > Тадин) + -ица → име по мужу Тадијиница (> Тади'иница > Тадиница)